

**Amelia-Raluca Onișor**

**Fuziunea societăților  
în dreptul român și european**

*Editura*  
**Hamangiu**  
2019

## § 2. Proiectul de fuziune

### 2.1. Forma și conținutul proiectului de fuziune

Reprezentând prima etapă contractuală descrisă expres de lege, întocmirea proiectului de fuziune trebuie să respecte anumite cerințe legale.

Astfel, potrivit art. 241 din Legea nr. 31/1990, administratorii societăților, mai puțin cei din societățile pe acțiuni organizate conform sistemului dualist, care vor participa la fuziune sau, după caz, la divizare vor concepe un proiect de fuziune sau de divizare, care va avea următorul conținut:

1. forma, denumirea și sediul social ale societăților participante;
2. considerentele operațiunii și condițiile concrete în care se realizează fuziunea sau divizarea;
3. procedura detaliată privind alocarea de acțiuni la societatea absorbantă sau la societățile nou-înființate sau beneficiare;
4. data de la care acțiunile sau părțile sociale anterior menționate conferă deținătorilor prerogativa de a participa la beneficii, dar și orice termene specifice care limitează sau restrânge această prerogativă;
5. rata de schimb pentru acțiunile sau părțile sociale în discuție și eventualele diferențe de plată în numerar;
6. valoarea primei de fuziune sau a celei de divizare;
7. drepturile pe care societatea absorbantă sau beneficiară le recunosc persoanelor care dețin de acțiuni ce conferă drepturi speciale și persoanelor care au în portofoliu alte valori mobiliare cu excepția acțiunilor sau, dacă este cazul, măsurile pe care le propun în ceea ce îi privește pe acești deținători;
8. orice beneficiu particular conferit experților la care se face discuție în art. 243<sup>3</sup> și/sau membrilor organelor administrative sau de control ale societăților participante;
9. data realizării rapoartelor/situațiilor financiare ale societăților participante la fuziune, avute în vedere pentru stabilirea condițiilor în care se efectuează fuziunea sau divizarea;

---

în Revue trimestrielle de droit commercial et de droit économique, Dalloz, Paris, 1998, p. 479.

10. data de la care operațiunile societății care încetează a mai exista sunt considerate din perspectivă contabilă ca aparținând societății absorbante sau beneficiare.

Astfel, proiectul de fuziune ar trebui să includă elemente de identificare completă ale societăților implicate – forma, denumirea și sediul social ale tuturor societăților implicate în fuziune. Reamintim că fuziunea se poate realiza între societăți având forme diferite, legea neimpunând o limitare în acest sens<sup>[1]</sup>.

Totodată, trebuie inserate aspecte privind fundamentarea<sup>[2]</sup> și condițiile fuziunii<sup>[3]</sup>, stabilirea și evaluarea activului și pasivului societăților și mijloacele prin care se realizează predarea acțiunilor și/sau a părților sociale.

Raportul de schimb al acțiunilor sau a părților sociale și prima de fuziune sau divizare vor fi stabilite atât în urma unei evaluări financiare realizate pe baza situațiilor financiare ale societăților la data de referință stabilită de comun acord, cât și pe baza negocierilor între părți.

În ceea ce privește fuziunea prin absorbție prin care sunt dizolvate fără a intra în lichidare una sau mai multe societăți, care cedează ansamblul activelor și pasivelor care le aparțin în favoarea unei alte societăți, în situația în care aceasta din urmă deține toate acțiunile lor sau toate titlurile ce asigură drepturi de vot în adunarea generală (este cazul fuziunii impropriei), proiectul de fuziune nu este necesar să includă condițiile în care se realizează alocarea de acțiuni la societatea absorbantă sau la societățile beneficiare, data de la care acțiunile sau părțile sociale conferă persoanelor care le dețin dreptul de a lua parte la beneficii și alte condiții particulare care limitează acest drept și rata de schimb a acțiunilor sau părților sociale și valoarea plăților în numerar, dacă este cazul.

---

<sup>[1]</sup> *E.g.*, *Bramerton Investments S.R.L.* – societate absorbantă, a fuzionat cu *Q'Net International S.A.*, proiectul de fuziune fiind publicat pe website-ul O.N.R.C., <http://www.onrc.ro/documente/proiecte/fuziuni/18.01.2013/858047.pdf>, ultima accesare la 10 decembrie 2017.

<sup>[2]</sup> Se vor preciza atât motivele de natură economică, cât și motivele de natură juridică, aflate la baza deciziei privind fuziunea.

<sup>[3]</sup> Acestea pot privi, de exemplu, modificarea sediului social, a obiectului de activitate, aspecte privind transferul salariilor etc.

## 2.2. Avizarea și publicitatea proiectului de fuziune

După redactarea proiectului de fuziune și semnarea sa de către reprezentanții societăților participante, acesta se depune la oficiul registrului comerțului de care aparține fiecare societate, împreună cu o declarație a societății care își încetează existența ca urmare a fuziunii sau divizării despre felul în care a decis să stingă obligațiile sale, precum și cu o declarație referitoare la felul în care urmează a se realiza publicarea proiectului de fuziune sau de divizare [art. 242 alin. (1) din Legea nr. 31/1990].

Legea prevede că proiectul de fuziune sau de divizare, va fi vizat de judecătorul delegat, însă potrivit art. 1 din O.U.G. nr. 116/2009, atribuțiile judecătorului delegat au fost transmise în favoarea directorului oficiului registrului comerțului de pe lângă tribunal și/sau de persoana ori persoanele pe care le desemnează directorul general al Oficiului Național al Registrului Comerțului.

Proiectul de fuziune sau de divizare, astfel vizat, se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, pe spezele părților, în integralitate sau în extras, după cum rezultă din dispoziția autorității anterior precizate, într-un termen mai mare de 30 de zile care precedă datele ședințelor în care adunările generale extraordinare urmează a hotărî, în temeiul art. 113 lit. h), asupra fuziunii [art. 242 alin. (2) din Legea nr. 31/1990].

Pentru simplificarea procedurilor și reducerea costurilor administrative, legiuitorul a oferit societăților posibilitatea ca, în cazul în care acestea dețin o pagină proprie web, să poată dispune înlocuirea publicării în Monitorul Oficial, cu publicitatea efectuată pe propria pagină web. Este necesar ca anunțul să fie menținut pe web pe o perioadă neîntreruptă de cel puțin o lună anterior adunării generale extraordinare prin se hotărăște asupra fuziunii/divizării. De asemenea, perioada de publicare pe web nu trebuie să se sfârșească înainte de sfârșitul adunării generale respective [art. 242 alin. (2<sup>1</sup>) din Legea nr. 31/1990].

Dacă s-a optat pentru realizarea publicității proiectului de fuziune pe site-ul web propriu, societatea nu poate fi absolvită de obligația de a asigura condițiile tehnice pentru a fi posibilă afișarea gratuită și fără întreruperi a tuturor actelor prevăzute de lege pentru întreaga perioadă anterior menționată. Sarcina probei privind caracterul continuu

al publicității și asigurarea securității website-ului, precum și referitoare la caracterul autentic al documentelor afișate aparține, în mod evident, societății [art. 242 alin. (2<sup>2</sup>) din Legea nr. 31/1990].

În privința efectuării publicității prin mijlocirea website-ului propriu, oficiul registrului comerțului de la locul înmatriculării societății va publica gratuit proiectul de fuziune sau divizare și la adresa sa de internet [art. 242 alin. (2<sup>3</sup>) din Legea nr. 31/1990].

Oficiul Național al Registrului Comerțului este obligat să transmită Agenției Naționale de Administrare Fiscală, într-un termen de 3 zile de la data la care a fost depus proiectul de fuziune sau de divizare, un anunț care să cuprindă aceste informații.

### ***Secțiunea a 3-a. Protecția asociațiilor sau acționarilor societăților participante la fuziune***

Pentru a asigura o protecție specială a asociațiilor sau acționarilor societăților participante la fuziune, legiuitorul român a stabilit anumite reguli privind efectuarea expertizei raportului de schimb, a conferit drepturi extinse de informare, a instituit principiul garanției drepturilor câștigate și a acordat anumite acțiuni menite să apere drepturile de care se bucură.

Astfel, în sprijinul acționarilor sau asociațiilor, trebuie să se realizeze un raport scris, în detaliu, în care administratorii societăților care participă la fuziune sau la divizare trebuie să motiveze amănunțit proiectul de fuziune și să indice temeiul său juridic și economic, în mod special referitor la rata de schimb a acțiunilor (art. 243<sup>2</sup> din lege).

Totodată, potrivit art. 243<sup>2</sup> alin. (2), raportul trebuie să cuprindă orice probleme particulare apărute în ducerea la îndeplinire a evaluării.

Administratorii societății divizate, respectiv ai fiecăreia dintre societățile participante la fuziune, trebuie să aducă la cunoștința adunării generale a societății din care fac parte, dar și a administratorilor celorlalte societăți implicate, într-o asemenea manieră încât aceștia să poată transmite, mai departe, către adunările generale ale societăților în discuție, date privind orice modificare importantă a activelor și pasivelor intervenite în perioada cuprinsă între data realizării proiectului de divizare sau de fuziune și data la care au avut loc adunările generale care urmează să decidă asupra acestui proiect. Această obligație de

informare se menține și în situațiile în care, sub incidența art. 246<sup>1</sup>, nu este convocată adunarea generală a acționarilor sau a asociaților.

Legea prevede că realizarea raportului și obligarea de informare nu se impun dacă unanimitatea acționarilor sau asociaților și a deținătorilor altor valori mobiliare care asigură drepturi de vot la fiecare dintre societățile participante decid ca atare. Evident, obligația de informare este instituită în favoarea acționarilor, asociaților și deținătorilor de alte valori mobiliare, cum ar fi obligatarii, astfel că aceștia pot să renunțe a se prevala de prerogativa conferită.

Articolul 243<sup>3</sup> alin. (1) din lege a impus ca analizarea proiectului de fuziune și întocmirea unui raport scris adresat acționarilor să fie realizată de cel puțin un expert desemnat de către judecătorul-delegat, persoană fizică sau juridică, care deși acționează pe seama fiecăreia dintre societățile participante, își păstrează independența de acestea<sup>[1]</sup>.

Finalitatea raportului este de a determina dacă rata de schimb a acțiunilor sau a părților sociale este stabilită în mod rezonabil și corect. De asemenea, raportul va preciza care este metoda ori metodele folosite pentru a stabili rata de schimb avansată, va descrie dacă metoda sau metodele folosite sunt potrivite pentru cazul în discuție, va indica valorile determinate în urma folosirii fiecărei metode și va cuprinde opinia motivată a experților privind ponderea corectă a metodelor propuse pentru obținerea rezultatului final. Desigur, raportul va evidenția, dacă este cazul, orice probleme particulare în efectuarea evaluării.

Dacă societățile participante solicită în comun desemnarea unuia sau a mai multor experți care să acționeze pe seama acestor societăți, dar în mod independent, persoana desemnată în locul judecătorului-delegat va dispune în acest sens.

Pentru a asigura efectuarea unei expertize obiective, legea conferă experților astfel desemnați prerogativa de a obține de la oricare dintre societățile participante toate datele, informațiile și actele relevante, precum și de a realiza orice investigație apreciată ca fiind necesară.

---

[1] Astfel cum s-a arătat anterior, potrivit art. 1 din O.U.G. nr. 116/2009, atribuțiile judecătorului delegat au fost preluate de directorul oficiului registrului comerțului de pe lângă tribunal și/sau de persoana ori persoanele desemnate de către directorul general al O.N.R.C.

Analizarea proiectului de fuziune, respectiv de divizare și întocmirea raportului menționat anterior nu vor fi necesare în situația în care se decide astfel în unanimitate de către acționarii sau, respectiv asociații, ori deținătorii altor valori mobiliare care acordă drepturi de vot la fiecare dintre societățile participante.

În situația fuziunii prin absorbție prin care cel puțin o societate este dizolvată fără a intra în lichidare și transferă ansamblul drepturilor și obligațiilor sale în favoarea unei alte societăți care deține toate acțiunile lor sau alte titluri care sunt însoțite de drepturi de vot în adunarea generală (fuziunea inversată), nu se impune să se întocmească rapoartele scrise prevăzute de art. 243<sup>2</sup> și art. 243<sup>3</sup>, adică cele întocmite de administratori și, respectiv, de experți.

În mod evident, în aceste situații nu se mai poate obține tragerea la răspundere a administratorilor, în condițiile art. 245 din lege.

Situația este nuanțată în situația în care fuziunea prin absorbție este realizată de o societate absorbantă care deține mai mult de 90%, dar mai puțin de 100% din totalitatea acțiunilor/părților sociale sau a altor valori mobiliare ce conferă titularilor lor drept de vot în adunările generale ale societăților. În atare situații, legea prevede că nu este necesară efectuarea rapoartelor prevăzute la art. 243<sup>2</sup> și 243<sup>3</sup> și nici nu trebuie îndeplinită obligația de informare a acționarilor și asociațiilor prevăzută la art. 244 alin. (1) lit. b), d) și e). Incidența art. 242 alin. (3) este recunoscută de lege și în acest caz.

Potrivit art. 244 alin. (1) din lege, cu mai mult de o lună anterior convocării adunării generale extraordinare privind proiectul de fuziune sau de divizare, organele de conducere ale societăților participante vor pune, pentru informare, la dispoziția acționarilor sau asociațiilor, la sediul societății, următoarele acte: proiectul de fuziune sau de divizare; dacă se impune potrivit regulilor anterior expuse, raportul administratorilor prevăzut la art. 243<sup>2</sup> alin. (1)-(3) și/sau informarea prevăzută la art. 243<sup>2</sup> alin. (4); situațiile financiare anuale și rapoartele de gestiune pentru ultimele 3 exerciții financiare ale societăților participante; dacă se impune, situațiile financiare, cu mențiunea că trebuie întocmite cel mai devreme în prima zi a celei de-a treia luni anterioare datei proiectului, numai dacă ultimele situații financiare anuale au fost realizate pentru un exercițiu financiar încheiat cu cel puțin 6 luni anterior acestei date; raportul cenzorilor, respectiv, raportul auditorului financiar; dacă se impune, raportul întocmit potrivit prevederilor art. 243<sup>3</sup>; o evidență

clară a contractelor cu valori care depășesc limita de 10.000 de lei fiecare și aflate în curs de executare, precum și repartizarea lor în cazul divizării societății.

Această obligație de a pune concret, în scris, la dispoziția acționarilor la sediul social al societății, documentele anterior menționate este înlăturată dacă acestea sunt supuse publicității pe website-ul societății pe o perioadă neîntreruptă, cu o durată de minimum o lună anterior adunării generale care urmează să se pronunțe referitor la fuziune/divizare, perioadă care ia sfârșit cel mai devreme la sfârșitul adunării generale respective. Desigur, sunt aplicabile în mod corespunzător dispozițiile art. 242 alin. (2)<sup>2</sup>, în sensul că trebuie să se realizeze în condiții tehnice adecvate afișarea gratuită și fără întreruperi a actelor menționate. În acest sens, societății îi revine sarcina probei privind caracterul continuu al publicității și asigurarea securității website-ului, precum și a autenticității documentelor publicate.

Totodată, acționarilor sau asociaților li se va pune la dispoziție, la cerere, cu titlu gratuit, copii de pe actele menționate sau, după caz, extrase din acestea. În măsura în care există acordul acționarului sau asociatului, comunicarea informațiilor și/sau a documentelor poate fi realizată prin mijloace electronice, și anume prin poșta electronică [art. 244 alin. (4) din lege].

Aceste prevederi nu sunt incidente în situația în care acționarii sau asociații pot descărca de pe website-ul societății și de a imprima pe cont propriu documentele pe tot parcursul perioadei prevăzute la alin. (3) [art. 244 alin. (5) din lege].

În ceea ce privește răspunderea specială a administratorilor și experților, este necesar să se precizeze dispozițiile art. 245 alin. (1) și (2) din lege.

Acestea acordă acționarilor și asociaților o acțiune specială în răspundere împotriva administratorilor și experților independenți pentru neregularitățile comise în pregătirea și realizarea fuziunii sau divizării, respective în îndeplinirea îndatoririlor lor.

Răspunderea este de tip delictual și se angajează, în lipsa unor dispoziții speciale prevăzute de legea comercială, pe baza dispozițiilor de drept comun, mai precis, în temeiul art. 1357 C. civ.

Atunci când consideră că interesele lor sunt vătămate prin modificarea actului constitutive, ca de exemplu prin fuziunea cu altă societate/



alte societăți, asociații au dreptul de a se retrage din societate, legea făcând distincții relative la forma juridică a societății.

Astfel, pentru societățile de capitaluri, art. 134 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 prevede că acționarii care nu au votat în favoarea unei hotărâri a adunării generale au dreptul de a se retrage din societate și de a solicita cumpărarea acțiunilor lor de către societate, numai dacă respectiva hotărâre a adunării generale are ca obiect: schimbarea obiectului principal de activitate, mutarea sediului societății în străinătate, schimbarea formei societății sau fuziunea sau divizarea societății.

Așadar, dreptul special de retragere este recunoscut numai în condiții limitative, circumscrise strict celor patru cazuri de modificare enunțate de lege. Desigur, nimic nu împiedică acționarul să își valorifice dreptul de retragere derivat din natura contractuală a societății, urmând regulile de drept comun privind transmiterea acțiunilor prevăzute de Legea nr. 31/1990 referitoare la vânzarea de acțiuni și/sau, dacă este cazul, regulile stabilite de Legea nr. 297/2004 privind piața de capital.

Nașterea dreptului special de retragere prevăzut de art. 134 din Legea nr. 31/1990 are loc concomitent cu exercitarea dreptului de a vota împotriva modificării în cauză ori odată cu exprimarea votului majorității calificate în sensul modificării actului constitutiv, atunci când titularul dreptului de retragere nu a participat la vot.

Potrivit art. 134 alin. (2) din lege, termenul de exercitare a dreptului de retragere este de 30 de zile. Ziua de plecare a termenului, *dies a quo*, este data publicării hotărârii adunării generale în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, pentru schimbarea obiectului principal de activitate, mutarea sediului societății în străinătate și schimbarea formei societății, și de la data adoptării hotărârii adunării generale, în cazul fuziunii sau divizării societății.

Legea prevede o excepție pentru cazurile prevăzute de art. 246<sup>1</sup> (fuziune prin absorbție) și 246<sup>2</sup> (divizare), în sensul că acționarii care nu sunt în favoarea fuziunii/divizării își pot exercita dreptul de retragere în termen de 30 de zile de la data publicării proiectului (de fuziune/divizare), în condițiile art. 242 alin. (2) sau, după caz, ale art. 242 alin. (2) [art. 134 alin. (2)].

Acționarii vor depune la sediul societății, alături de declarația scrisă de retragere, acțiunile pe care le posedă sau, după caz, certificatele de acționar emise potrivit art. 97 [art. 134 alin. (3)].

Legea prevede că prețul plătit de societate pentru acțiunile celui ce exercită dreptul de retragere va fi stabilit de un expert autorizat independent, ca valoare medie ce rezultă din aplicarea a cel puțin două metode de evaluare recunoscute de legislația în vigoare la data evaluării [art. 134 alin. (4)].

Expertul este numit de directorul oficiului registrului comerțului de pe lângă tribunal și/sau de persoana ori persoanele desemnate de către directorul general al Oficiului Național al Registrului Comerțului în conformitate cu dispozițiile art. 38 și 39, la cererea consiliului de administrație, respectiv a directoratului [art. 134 alin. (4) coroborat cu art. 1 din O.U.G. nr. 116/2009].

Costurile de evaluare vor fi suportate de societate [art. 134 alin. (5)].

Dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 134 din lege, însă societatea nu se pronunță asupra cumpărării acțiunilor, acționarul are deschisă calea unei acțiuni separate pentru stabilirea prețului acțiunilor, în condițiile în care, de exemplu, prin hotărârea privind retragerea acționarului din societate, nu s-a dispus cu privire la acest aspect.

Legea nu condiționează retragerea din societate a unui acționar de stabilirea prețului, în sensul că nestabilirea contravalorii acțiunilor să poată constitui în sine un motiv ce poate conduce la anularea hotărârii prin care s-a luat act de retragere, acționarul aflat într-o asemenea situație având un drept de creanță împotriva societății.

Pentru a dobândi acțiuni prin procedura prevăzută la art. 134 din lege, societatea nu este ținută să respecte dispozițiile art. 103<sup>1</sup> alin. (1) lit. a)-c) și la alin. (2) al aceluiași text legal, însă este necesar ca plata acțiunilor astfel dobândite să se realizeze numai din profitul distribuibil sau din rezervele disponibile ale societății, înscrise în ultima situație financiară anuală aprobată, cu excepția rezervelor legale [art. 103<sup>1</sup> alin. (1) lit. d)].

În concluzie, pentru retragerea acționarului în condițiile art. 134 din lege, pentru situația particulară a fuziunii, trebuie îndeplinite următoarele condiții: existența unei hotărâri de modificare a actului constitutiv valabil adoptată; modificarea să aibă ca obiect fuziunea societății; asociatul să fi votat contra hotărârii de modificare, acest fapt fiind consemnat în procesul verbal de ședință sau să nu fi participat la adunarea generală.

Potrivit art. 242 din Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, acționarii unei societăți admise la tranzacționare pe o piață reglementată,